

PANEVROPSKÁ
UNIVERZITA

FAKULTA VYSOKÁ ŠKOLA OBCHODNÍ

Mezinárodní ekonomie

TÉMA:

Platební bilance

Doc. Ing. Ilona Švihlíková, Ph.D.

Platební bilance

- Významný makroekonomický ukazatel
- Systematický statistický výkaz veškerých ekonomických transakcí uskutečněných za určité období mezi devizovými tuzemci a cizozemci

- POZOR! Používáme metodologii BPM6

Horizontální členění

- Běžný účet
 - Kapitálový účet
 - Finanční účet
 - Chyby a opomenutí
-
- Na bázi podvojného účetnictví
 - Celá PB vždy vyrovnaná
 - Zkoumáme jednotlivá salda

Běžný účet: členění

- Bilance zboží (obchodní bilance) –
klasifikace SITC
- Bilance služeb
- Bilance primárních důchodů
- Bilance sekundárních důchodů

Klasifikace SITC

- Třída 0 – potraviny a živá zvířata
- Třída 1 – nápoje a tabák
- Třída 2 – suroviny nepoživatelné, s výjimkou paliv
- Třída 3 - Minerální paliva, maziva a příbuzné materiály
- Třída 4 - Živočišné a rostlinné oleje, tuky a vosky
- Třída 5 - Chemikálie a příbuzné výrobky jinde neuvedené
- Třída 6 - Tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálu
- Třída 7 - Stroje a dopravní prostředky
- Třída 8 - Průmyslové spotřební zboží
- Třída 9 - Komodity a předměty obchodu jinde nezatříděné

Příklady

- Ovoce a zelenina, skupina 05
- Ropa a ropné produkty, skupina 33
- Farmaceutické výrobky, skupina 54
- Železo a ocel, skupina 67
- Automobily, skupina 78
- Obuv, skupina 85

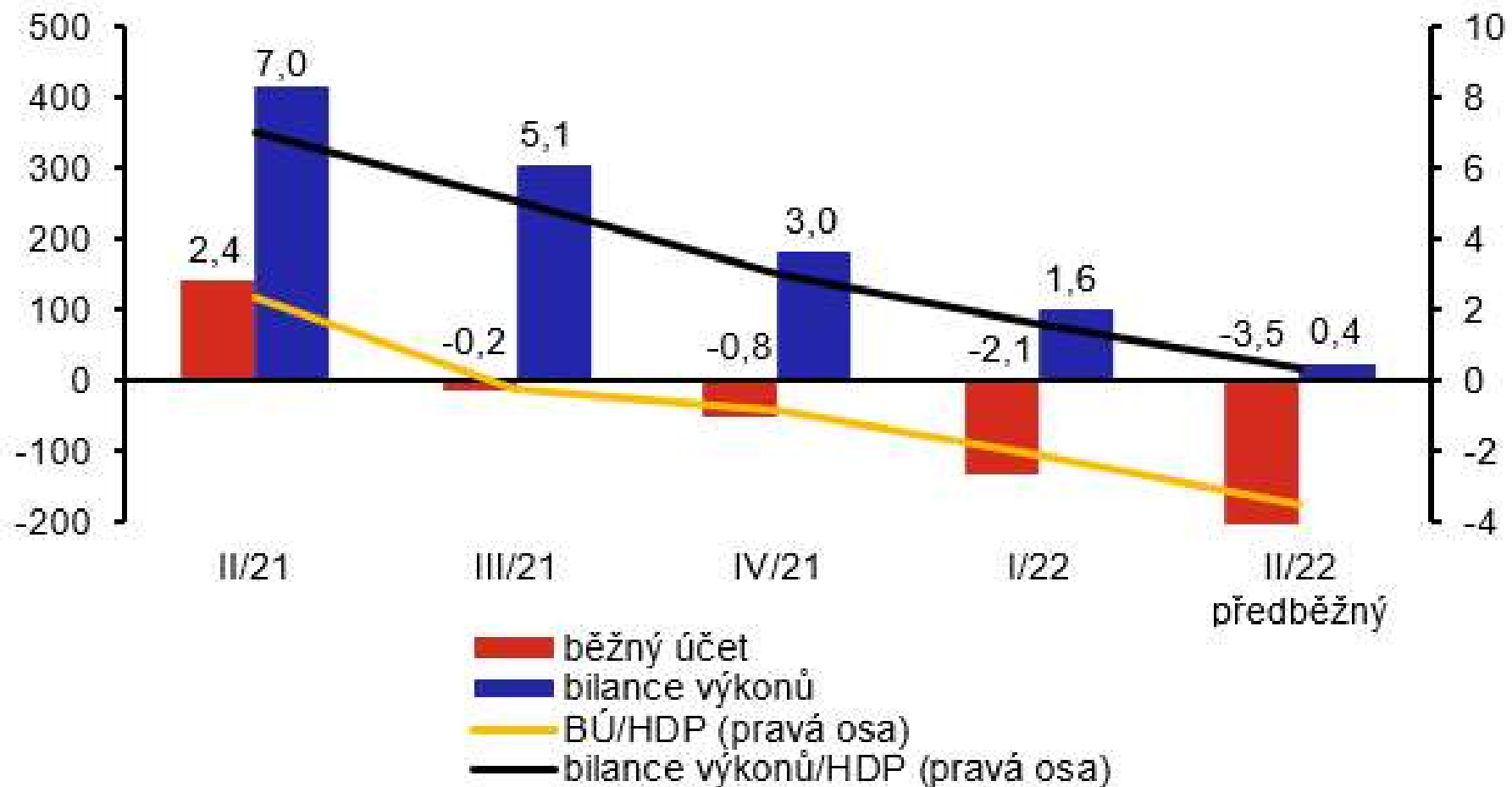
Výkonová bilance: interpretace

- Výkonová bilance
- Bilance zboží + služeb
- Neumožňuje posouzení devizové rovnováhy
- Ukazuje vnější výkonnost ekonomiky
- Vstupuje do HDP (viz NX)

Běžný účet: interpretace

- Základ k interpretaci vnější rovnováhy
- Srovnáváme poměr k HDP
- Nerovnováha +/- 5 % HDP, signál vnitřních nerovnováh
- Jak je saldo kompenzováno na FÚ?
- Vazba na měnový kurz
- Devizový dlužník či věřitel

Aktuální vývoj: 2Q 2022

Kapitálový a finanční účet

- Kapitálový účet
- Finanční účet
 - Přímé zahraniční investice
 - Portfoliové investice
 - Ostatní investice
 - Finanční deriváty
 - Změna stavu devizových rezerv

Metodologie ČSÚ

- Místo „národního pojetí“ nově zahraniční obchod zbožím. Změna vlastnictví mezi rezidenty nerezidenty jako klíčové kritérium.
- Místo „přeshraniční pojetí“ nově pohyb zboží přes hranice. Fyzické toky zboží přes území ČR.
- ČSÚ se dominantně věnuje zahraničnímu obchodu zbožím.

Prohlédnout:

- https://www.czso.cz/documents/10180/134046153/rebranding_zo_info_update_202007_.pdf

ČR: Zahraniční obchod zbožím

Aktuální vývoj 2Q 2022

- Bilance běžného účtu platební bilance skončila ve druhém čtvrtletí 2022 schodkem 72,7 mld. Kč. Na finančním účtu byl vykázán příliv finančních prostředků ze zahraničí (čisté výpůjčky ze zahraničí) ve výši 101,6 mld. Kč především vlivem snížení zahraničních aktiv. Rezervní aktiva poklesla o 95,5 mld. Kč (bez vlivu kurzových rozdílů). Schodek běžného účtu platební bilance na roční bázi k HDP byl 3,5 % a přebytek bilance zboží a služeb činil 0,4 %.

Pokračování...

- **Bilance zboží a služeb (bilance výkonů)** skončila ve druhém čtvrtletí se schodkem 4,5 mld. Kč. Meziročně se výsledné saldo zhoršilo o 77,6 mld. Kč v důsledku vyššího tempa růstu dovozu zboží v porovnání s přírůstkem vývozu. Obchodní bilance se zbožím byla záporná ve výši 40,1 mld. Kč, což představuje meziroční zhoršení salda o 81,1 mld. Kč. Bilance služeb skončila přebytkem 35,6 mld. Kč a meziročně se zlepšila o 3,6 mld. Kč. Ve struktuře bilance služeb zaznamenala bilance zahraničního cestovního ruchu v porovnání se srovnatelným obdobím minulého roku nárůst obratu a vznik aktivního salda 4,6 mld. Kč. Dále se zvýšily především vývozy telekomunikačních služeb a služeb výzkumu a vývoje. Celkový obrat zboží a služeb v běžných cenách je v meziročním srovnání ve druhém čtvrtletí o 16,2 % vyšší při růstu vývozu o 141,6 mld. Kč a dovozu o 219,1 mld. Kč.

Pokračování...

- Záporné saldo **bilance prvotních důchodů** činilo za druhé čtvrtletí 62 mld. Kč. Meziroční nárůst pasivního salda o 6 mld. Kč ovlivnil pokles čistých příjmů z rozpočtu Evropské unie, které se vykazují v položce prvotních důchodů a dále zhoršení úrokové bilance vlivem vyšších úroků placených do zahraničí.
- V **bilanci druhotných důchodů** vznikl ve druhém čtvrtletí schodek ve výši 6,3 mld. Kč, což představuje jeho meziroční zhoršení o 9,1 mld. Kč. V růstu schodku se promítl hlavně vyšší pokles čistých příjmů z rozpočtu Evropské unie, které se vykazují v položce druhotných důchodů.

Pokračování...

- **Kapitálový účet** byl ve druhém čtvrtletí aktivní ve výši 11,4 mld. Kč. Meziroční pokles aktiva o 12,7 mld. Kč ovlivnilo záporné saldo z obchodování s emisními povolenkami a kapitálové transfery.

Pokračování...

- Na **finančním účtu** platební bilance (vč. změny rezervních aktiv ČNB) došlo ve druhém čtvrtletí k čistému přílivu finančních zdrojů (čisté výpůjčky ze zahraničí) ve výši 101,6 mld. Kč vzhledem k poklesu zahraničních aktiv při současném růstu pasiv.

Pokračování...

- V položce **přímých zahraničních investic** se uskutečnil čistý příliv finančních zdrojů ve výši 39,6 mld. Kč. Hlavními faktory byly na straně pasiv navyšování základního kapitálu v tuzemských firmách formou reinvestování zisku zahraničními vlastníky a čerpání úvěrů od přidružených společností.
- V položce **portfoliových investic** byl vykázán čistý odliv prostředků do zahraničí (čisté půjčky do zahraničí) ve výši 254,8 mld. Kč. Tento vývoj souvisel se snížením stavu bankovních a vládních dluhopisů v držbě nerezidentů, přičemž pasiva poklesla o 276,1 mld. Kč. Aktiva se snížila o 21,3 mld. Kč v důsledku snížení držby zahraničních akcií a dluhopisů tuzemskými investory.
- V transakcích spojených s vypořádáním obchodů s **deriváty** byl vykázán příliv finančních prostředků ze zahraničí ve výši 25,4 mld. Kč.
- V položce **ostatních investic** došlo k přílivu finančních prostředků ze zahraničí (čisté výpůjčky ze zahraničí) ve výši 195,8 mld. Kč.
- Rozhodující podíl na tomto vývoji má změna krátkodobé pozice bank především v důsledku růstu stavu přijatých vkladů a půjček ze zahraničí. Čistý příliv zdrojů ze zahraničí (vč. ČNB bez rezervních aktiv) činil 142,1 mld. Kč.
- Ve vládním sektoru došlo k čerpání půjček ze zahraničí a čistý příliv zdrojů činil 91,5 mld. Kč.
- U ostatních sektorů došlo ke snížení pasiv při současném růstu zahraničních aktiv a byl tak vykázán čistý odliv finančních prostředků do zahraničí v objemu 37,8 mld. Kč.
- Vlastní operace ČNB (devizové intervence) a transakce pro klienty ČNB (po vyloučení kurzových rozdílů) vedly ke snížení devizových rezerv o 95,5 mld. Kč.

Vyrovnávací procesy PB

- Kurzový mechanismus (význam apreciacie, depreciacie)
- Důchodový mechanismus (viz makroekonomická funkce mezinárodního obchodu, I. Přednáška)

Práce kurzového analytika

- Analýza salda BÚ a jeho krytí (zejména FÚ)
- Deficit BÚ (5 % HDP a výše)
- Kryto přílivem FDI- riziko odlivu dividend
- Kryto přílivem spekulativního krátkodobého kapitálu – finanční krize
- Kryto dluhově (koupě dluhopisů, půjčky) – dluhová krize
- Role devizových rezerv a intervence

Práce kurzového analytika II.

- BÚ v plusu (+5% HDP a výše)
- Tlak na apreciaci
- Řešeno:
- FDI (prestiž, vliv, dividendy..)- pozice majitele
- Koupě dluhových instrumentů (pozice věřitele)
- Akumulace devizových rezerv (a následný možný vznik SWF)